

دین غیر اختیاری بر فلسفه ، فلسفه اختیاری بر دیندر

فلسفه محض و عین

معارضه حرمت ، لاقیداره مرحمت

کائناتک معمارلی

مؤلی : ارنست هککل

کائناتک معمارلی نه در؟ — انسانک منشأی ونسلی — کائناتک
انکشافی — عالمک ابتدای وانهای — ایمان وباطل اعتقادلر —
فن و خریستیانلق — پاپاک علم و فن علیه اجرا ابتدکی
حرکت و آفاروزلر — خریستیان اخلاقک خطالری —
حکومت ، مکتب و کلیسا — کائناتک معماریک حلی . —

برنجی بابدن (مابعد)

کائناتک معماریک عددی :

زمانمزرده تربیه علمیه آلیان وطبیقی ابتدائی انسانلر کی قابا اولان بر آدم مدت خیاستنده
آتمجنی هر آدیمده شو عالم تکونده اوکنه حصری ناقابل بر طاقم معمارک جیقدیغنی کوره جک
وقفق قوای معنویه سی تربیه کوردکجه فنک ترقیبی نسبتنده بو معمارلر آزاله جقدر .

وحدت موجود فلسفه سی بتون معمارلی شامل اولمق اوزره نهایتالهایه یالکز بر معما
طایرکه اوده جوهر مادی مسأله سندن عبارتدر . مع مافیه معما نامی آلتنده کی بر طاقم مسائلی
بوراده تعداد و بیان ایتمک فائده لی کورونور .

موسیو (امیل دو بووا ریموند) برلین انجمن فنوننده (لایب نیچ) شرفته وقوع بولان
بر اجتماعده ایراد ابتدکی نطق مشهورنده عددلری ترتیب آتی اوزره یدی معما صایعشیدی .

- ۱ — ماده وقوتک طبیعت وماهیتی .
- ۲ — حرکتنک زهدن ونصل تکنون ابتدکی .
- ۳ — حیاتک ابتدای ظهور ونشائی .
- ۴ — منظره خارجه بدن متولد فکر ایله تناهی عوالم .
- ۵ — حس بسیط ایله شعورک ظهوری .
- ۶ — عقل وفکر ایله بوکا شدتله مربوط اولان نطقک ظهوری .
- ۷ — اراده واختیار مسأله سی .

بو معمّالردن یا خود تعبیر دیگرله بو مسائل سبعة مقلعه دن برلین انجمن فنونی رئیس اوج دانه سنی عقلاک ماوراسنده ونا قابل حل بولیور . بونلرده (برنجی ، ایکنجی و بشنجی) مرتبه ده تعداد اولنان مسأله لردر .

مومی الیه دیگر اوچنی یعنی (اوچنجی ، دردنجی و آلتنجی) مسأله لری شبهه سز کوچ و فقط حلی قابل مسائلدن اعتبار ایدیور . اک سوکنجی اولان یدنجی مسأله که اراده و اختیار مسأله سیدر ، مومی الیه بو مسأله ده متردد کبی کورونیور .

بن وحدت موجود فلسفه مه برلین آقاده می رئیسک مسلکندن آیریلیم . بر بو ، بر طرفندن ده مومی الیهک مسائل سبعة نی صورت تصویر و تصویرینک شیوعی بی اوکا قارشی بر رقیب موقعه فویش اولدیغندن فرصت حاضرمدن بالاستفاده میدان رقابت آلتنی مناسب عدایلدم . بن فکر مه کوره ماورای عقده دنیلن اوج مسأله که (برنجی ، ایکنجی و بشنجی) مسأله لر ایدی ، بونلر بزم ۱۳ نجی باده کی ایضاحزله جوهر ماده حقنده کی تصویر مزه بناء مسائل مغلقه صره سندن بتون بتون چیقمشدر . دیگر اوج معما که (اوچنجی ، دردنجی و آلتنجی) مسأله لردر . بونلرده بزم تکامل نظریه جدید مزله صورت قطعی ده حل اولمشدر .

یدنجی مرتبه ده قالان اراده و اختیار مسأله سنه کلنجه :

بو مسأله تدقیق فنی الیه ایضاحه دکر بر موضوع برنی طوته مز . بو مسأله بر مسأله اعتقادیه اولدقچه خیالندن عبارت اولوب حقیقته یعنی نفس الامرده بویله بر مسأله اساساً موجود دکلددر .

کائناتک معمّالرنک حلی :

معمای عظیم جهانک حلی ایچون بزه بخش اولنان وسائط ، بزم تعقیب ایده بیلجه جکمز مناهج بالکزر فنک تعقیب و استخدام ابتدیی مناهج ووسائط عمومیه دن بشقه شیلر دکلددر . بونلر اولاً تجربه بعده محاکمه ددر .

تجارب فنیه ، ترصد و مراقبه و امتحان الیه قابل الاجرادر . بو تجارب و محاکمه برنجی درجه ده حواس ظاهره مزک ، ایکنجی درجه ده دماغ مزک قشرنده کی منابع حواس مزک فعالیت آریه کیره جک ، ایش کوره جکدر .

خرده بینی اعضای اولیه برنجی درجه ایچون حیرات حسیه دماغیه در ، ایکنجی درجه ایچون حیرات عقودییه کومه لریدر .

محسوسات خارجیه مزده کی تجارت عملیه مز حیات فکریه مزک هب قیمتی تقدیردن عاجز قالدجفمز درجه ده عالی اولان اعضایی سایه سنده دماغ مزک دیگر بر طرفنده درحال تجسم و تعین

و بونلرده بر برلریله اشتراك ایدرله محاکمه منری حصوله کثیرر . بو محاکمه لرك حصولی ایکی مختلف سورته و وقوع بولورکه بونلرك ایکیسی ده بئم نظرمده عینی قیمتی حائر وایکیسی ده قطعی الزوم اولقمده مساویدر . بونلرده استدلال و استنتاجدر .

دماغك دها مغناق اشتغالات سائرهمی یعنی بر طاقم سلمه محاکمات ، صور ذهنیه حاصله فی فعالیت تصویریه ایله تمیز و تفریق و نهایت شعور ، فکر ، قدرت مقایسه بونلرك جمله سی قشر دماغده کی حجیراتك آنف الذکر فعالیت دماغیه دن نه آز ونه ده چوق یعنی مساوی ایشله مسیله حاصل اولوب دها بدائیدر .

بُر بونلرك عمومی (عقل) اسم عالیسی آلتنده جمع ایدرز .

••

عقل، طویفو، کشف و الهام :

بُر جهان طایفه و مسائل مغلقه طبیعی حله یالکزر عقل ایله واصل اوله بیلیرز .

عقلک ترقیسی ، انسانی حیوانات سائرهمه تفوق ایتدیرمشدیر .

شوراسی بر حقیقت مسلمه درکه انسان ملکات عقلیه سنده کی کمالی و قیمت عال العالی علوم و فنونك تکملات و ترقیات سایه سنده حاصل ایلدی .

انسان ؛ مدنیت و عارفه کسب انتساب ایتزدن اول حالت ابتدائیه ده اولان قبا بر آدم کی ادراکجه ذات التبدایدن یعنی مایعون ، کوپك ، فیل و امثالی کی انسانه الیقین اولان حیواناتدن پك یاخود هیچ یوسك دکلدر . یالکزر حالا بین الناس شایع و مقبول بر فکره نظراً او عقل دیدیکمز جوهر علویدن بشقه همده ادعایه کوره دها مهم اولق اوزره ایکی واسطه معرفت دها وارمش :

۱ طویفو ، ۲ - کشف و الهام .

بوخطای فاحش و مهلکی شمیدین شدته رد ایتکه مجبورز .

طویفو، حقیقته اطلاع خصوصنده آلت اتخاذ اولنق قابلیتندن ساقطدر . یعنی اسباب علمدن اوله ماز .

بزم طویفو دیدیکمز و بیوک اهمیت و بر دیکمز شی تهیج ، استغراق . تکدر ، بر شیشه انجذاب و ابتلا ، برشیدن تنفر و اعراض و کچیجی شیلری شدت آرزو کی احوال دن دماغده حاصل اولان قارمه قاریشیق بر فعالیتدر .

حواس ظاهره لك عضو دن نشأت ایتمه احتیاجاتی ، احتیاج عضلی ، احتیاج شهوانی کی شیلر دخی بو طویفو قسمنه التحاق ایده بیلیرلر .

طویفون قوت و موازنتنی تشکیل ایدن ترکیله بو موازنتنک محتاج اولدیننی شیلرک ادراک حقیقته متعلق هیچ بر مناسبتی اوله مز. بالعکس طویفونک حاصل ایتدیککی فعالیت دماغیه حقیقته وصول شاندن اولان عقلی بیله اکثریا تزلزله اوغراتیر و پک چوق کره «حس اولنه حق» صورتده محاکمینی اخلال ایدر .

طویفونک شمعدییه قدر مسائل مغلقه طبیعتدن هیچ برینی حل ایتدیککی وقوع بولامش و هیچ بر وقتده طویفوندن بویله بر مسأله نك حلی بکلنامشدیر .

ایتمه کندیسنه کشف والهام نامی ویریلن وحقایق ایمانی بزه بیلدیردیککی ادعا اولنان قوت و واسطه ایچونده طویفون ایچونده بو سویلدکر مزی سویلر ز .

بونلرک هبسی دیشعورانه یاخود بیشعورانه یعنی بیلهرک بیلیمیه رک قبول و اتباع اولنان وهم و خیالدر . بونی ۱۴نجی بابده اثبات ایده جکر .

..

فلسفه وفنون طبیعیه :

مسائل مغلقه طبیعتک حلنه طوغری بر بویک آدیم آتمش وهله ازمئه اخیرده مسائل مذکورهنک حلی ایچون یکنه ایکی طریق طائیف لازم کلدیککی اثبات ایتش اولقله بحق افتخار ایده بیلیر زکه بو طریق قارده تجربه و محاکمه یاخود تعبیر دیکرله تدقیق و مشاهده یوللریدر .

بو ایکی یولک ایکیسده مساوی قیمته ایکی طریق فیدر که یکدیگری متعادلآ آتام واکال ایدر لر . یعنی یکدیگریسه لازم و ملزوم قیلندندر لر .

فلاسفه زمان تدریجاً تسلیم ایتدیر که افلاطون و (ههغل) کبی کاشانک نصل انشا اولنه بیله جکنی تخیل ایچون طویلان محاکمه صرفه یعنی فلسفه نظریه محضه یولی اطلاع حقیقی حاصل ایتک ایچون کفایت ایتبور . کذلک طبیعیون دیکر جهتدن قانع اولدیلر که (به یقن و میل) کبی کندی فلسفه تجربه محضه یولی حتی کندی فلسفه لرینی اکال ایچون بیله کافی کلیر . زیرا تجربه محسوسه و اونک اوزرینه بنا و انشا اولنان محاکمه عقلیه دماغک ایکی مختلف اشتغالیدر . بونلرک برنجیسی اعضای حواس ظاهره و منابع مرکزیه حسیه ایله ایکنجیسی ده بونلرک آره سنده بولنان منابع فکریه سایه سنده قشر دماغک مراکز مشترک سنده حصوله کلیر . تفصیلاتی یدنجی ۱۰ و ۱۱نجی بابلرده کوروله جکر .

ایشته معرفت صحیحیه یی بویکی قونک ایکیسنک مشترک و ممتزج حرکات و مساعدی نتیجه سی اوله رق تحصیل ممکندر .

بن بیلیم که مجرد حقیقت کائناتی بیلمدیکی ایچون تجربه‌یی استخفاف ایدرک بو کون حالا عالمی یالکز کندی باشلرنده یابه‌چقلمی تعمیقات فکریه ایله انشا ایتک ایستین بر چوق فیلسوفلر وارد.

بوندن بشقه بو کون حالا بر طاقم طبیعیون، فنونک وظیفه یکانه‌سی یالکز و قایمی طاقیق و اسبابدن تجرید ایدرک حادثاتی تماشا کرانه کوزدن کچیرمکدر دییورلر.

بونلرک ادعالینه کوزه فلسفه دوری کچمش و آنک یرینه آرتق فن قائم اولمشدر. تجربه و مشاهده یوله بو قدر بر تفوق بخش ایتکده بو تفوق یالکز فلسفه نظریه‌یه حصر و تخصیص ایدنلرک خطاسی قدر عظیم و معکوس بر خطاادر.

بزم قبول ایتدیکمز ایکی واسطه معرفت یعنی تجربه و محاکمه یکدیگری ایچون متعادلاً قطعی الازومدر.

معرفت طبیعت ایچون تدقیقات حاضره‌نک الک بیوک مظفرتی اولان حجیرات و حرارت نظریه‌لریله تکامل دستورلری و ماده قانونلری وقایع فلسفیه‌دن اولوب بونلرده یالکز نظریات محضه نتایجی دکل بو نظریاته تقدم ایتش ممکن اولدینی قدر واسع و عمیق تجربه‌لر نتیجه‌سیدر. اون طقوزنجی عصر ایتداسنده بزم شعرای خیالیونمزک الک بیوکلرندن شیلر فیلسوفلرک طبیعیون ایله مجادله‌سی تماشا ایدرکن کندیلرینه «حرب ینکزده قالسون. اتحاد کله جکدر. فقط دها پک ایرکندر. حقیقتک کندیسنی طاقتمسی ایچون یکانه شرط تدقیقات و تحریاتکزده سزک اختلافاکزدر.» دیه باغریوردی.

او زماندنبری موقع پک زیاده دیکشدی. ایکی فرقه‌نک ایکسی‌ده مختلف یوللر تعقیب ایدرک عینی حدوده طوغری اوزانیورلردی. بر نقطه‌ده یکدیگرینه تصادف ایدرک اتحاد مقصد سببه برلشدیلر. کشف حقیقت یولنده بلا انقطاع هر کون بربرلینه دها زیاده تقرب ایتکده درلر. شمدی بز ره نالیست شاعرلرمزک الک بیوک اولان کوته‌نک بو عصرک ایتداسنده وحدت موجود اصول فینسنک حقیقته وصول ایچون طبیعتیه الک موافق یول اولدیفی سویلدیکی نقطه‌یه کلدک.

..

ثنائیت و وحدت

فلسفه‌نک متنوع یوللری فنون طبیعی‌نک حال حاضری نقطه نظرندن بربرینه تمامیه مخالف باشلیجه ایکی طاقه آریلیر. بر طرفدن افتراقک حکمران اولدینی ثنائیت فکری دیگر جهتن اتحادک سلطنت سوردیکی وحدت تصوریدر.

وحدت موجود مسلککنده جسم ایله روح یاخود ماده ایله حرکت صیقجه برلشمشدر .
ثنائیتک مافوق الطبیعه اولان الهی بزی بالضروره الهیون فلسفهسنه ، وحدت موجودک
عوالمک خارج وداخلی محیط اولان الهی ده بزی وحدانت اله اساسنه کو تورر .

• • •

مادیون و معنویون فلسفه‌لری

بو کون علی الاکثر وحدت موجود مسلکله مادیون مذهبی حالا برندن آیره میورلر! مذهب مادیونک نظریسنی بتون بتون بشقه اولان عملیستندن آیره مدقلری کجی .

تعریفاندهکی بو تشوش و بوکا بکزهین تشوشات سائر فنا نیجهلر حدوتیه سبب اولدینی کی ناقابل تعداد خطا زده باعث اولور .

بزو تشو شدن حاصل اوله جق سوء تفهمه میدان ویرماتک ایچون شوراده مختصراً
فرقلایخی کوستره لم.

۱ - بزم وحدت موجود مسلکی نہ مادون مذهبک روحی انکار ایدن و عالی بر طاق ذرات میتهدن ترکیبه قدر کو تورن نظری قسمیله متحددر ، نده اوستوالدک (نه نژده تیک) تعبیریله توصیف ابتدکی قوتی الارق مادیی انکار ایدوب فضا ده مثبت قوای طبیعی و غیر مادیه دن عالی تشکیل ایدن روحانون مسلکله متحددر .

۲ - بَرَکُوتَةُ اِلهِهِ بِرَابْرِ مَادَمَتْکِ بِلَا رُوحٍ وَ رُوحُکِ مَادَمَدَنْ مَجْرَدِ اَوَّلِهِ رَقِ مَوْجُودِ
اَوَّلِهِ مِیَهْ جَغْنَهْ وَ فَعَالِیْتَهْ بُولْنَهْ مِیَهْ جَغْنَهْ قَطْعِیاً قَانْعَرْ .
بَرْ وَ حُدُثِ مَوْجُودِ مَسْأَلِکِ مُسْتَقْلِدَهْ اِیْیَنْدُزَانْکِ شُکِ وَ اِبْهَامَنْهْ دُوشْمِیَهْ رِکِ کَالِ مَتَانْتَهْ
شُوکَا قَانْعَرْ کِهْ :

ماده غیر معین اوله رق صاچیلمش بر جوهر ؛ روح یاخود حرکت ایسه بر جوهر حساس و متفکر اولوق اعتبارله هر شیئی محیط و شامل اولان موجود علوی کونک باشیجه ایکی وصفی و ایکی خاصه سیدر .
برنجی طاقه عمومیتله عقاید لاهوتیه و خیالییه مربوطدر . ایکنجی طاقه نفس الامر و میخانیک اساساری التحاق ادر .

ثبات مسلکی - الشمولی معناسیہ - کائناتہ یکدیگر ندن کلیاً فرقی ایکی جوہر قبول ایدر۔
یعنی بر عالم مادی واو کا مقابل بو عالم مادیٹ خالق و محافظی و مدیر و ضابطی غیر مادی
بر اللہ تصور ایدر۔

وحدت موجود مسلکی ایسے - كذلك کلمہ نیک واسع دلالتہ کورہ - بالعکس یالکیز
رجوہ قبول ایدرکہ بو ہم الله ہم کائناتدر .